

Освіта в Степані

(1939-1941 рр.)

Прихід радянської влади на нашу територію у вересні 1939 року з одного боку мав позитивний результат, що проявився в розширенні мережі шкіл, переведенні їх з польської на українську мову викладання, а з другого - мав за мету охопити ідеологічним впливом через освіту як підростаюче покоління, так і доросле населення. Новостворена влада почала організовувати школи, розгорнула нагляд за їх діяльністю, здійснювала програму загального обов'язкового навчання. У Державному архіві Рівненської області збереглися документи, які проливають світло на мережу шкіл, їх діяльність на Рівненщині в 1939-1941 роках. Хотілося б прослідкувати це питання на прикладі Степанського району.

Згідно зі статистичними даними; в 1939 році в Степанському районі проживали 22832 особи. У 1939/1940 навчальному році тут діяла 21 школа, де навчались 2394 учні. В наступному навчальному році в 25 школах вже вчилися 4093 дитини. Серед цих шкіл 20 було з українською мовою викладання.

Степанський район був представлений в основному, початковими школами, строк навчання в яких становив 4 роки. Учні 1-4 класів, які до вересня 1939 року вчилися у польських закладах, продовжували навчання в радянських. Найбільше дітей охопили програмою навчання в 1-х класах. У 1940/1941 навчальному році в селі Кричильськ навчались 416 учнів. У школі було аж п'ять перших класів з 277 школярами. У Великому Вербчому - 344 учні (п'ять 1-х класів - 218 дітей; у Казимирці - 226 учнів, а в трьох 1-х класах навчались 116 дітей; у Коросту - 174, де у двох перших класах навчались 84 першокласники; у Малому Вербчому - 176 дітей, а у двох 1-х класах - 103; у с. Яблонка - 188 учнів і в трьох 1-х класах - 132. У Волоші -117 учнів, де у двох 1-х класах нараховувалось 58 школярів. У Зульні- 104, діяв один 1-й клас (50 дітей). У Комарівці навчались 117 учнів (один 1-й клас, 46 дітей). Найменше школярів ходило в школи села Дворець (46), Мельниця (55), Труди (57), Убереж (57), Підгірник (41).

У селах Темне, Угли, Бирка та Гута-Степанська, де масово проживали поляки, навчання проводили польською мовою. У селі Темне вчилися 60 учнів, в Углах — 49. Тут діяли лише початкові школи. Польські середні школи з семирічним Мельниця (55), Труди (57), Убереж (57), Підгірник (41).

У селах Темне, Угли, Бирка та Гута-Степанська, де масово проживали поляки, навчання проводили польською мовою. У селі Темне вчилися 60 учнів, в Углах — 49. Тут діяли лише початкові школи. Польські середні школи з семирічним школі Степаня набували освіти 713 учнів. У селищі до війни мешкало багато євреїв, їх діти навчались у спеціалізованій школі-синагозі, яку відвідували 264 учні.

Існувала проблема зі шкільними приміщеннями. Навчально-матеріальна база багатьох шкіл не відповідала вимогам. Учням доводилося вчитись у спеціальних або пристосованих будівлях, де були розміщені від однієї до трьох класних кімнат. Тому часто навчання проходило у дві зміни. Лише в початковій школі села Кричильськ були 4 класні кімнати. Школи розміщувались у старих будинках* які досить часто потребували ремонту. Була необхідність побудови нових у селах Яблонка, Комарівка, Кричильськ, Колонія, М. Вербче, В. Вербче, Темне, Казимирка, Убереж, Степань. У серпні 1940 року Степанський райвиконком своїм рішенням зобов'язав завідуючого районним відділом освіти й голів сільських рад до початку навчального року негайно закінчити ремонти шкіл і завезти паливо.

Перед обласним відділом освіти ставилось питання про нестачу фахових вчителів і забезпечення навчальних закладів класними керівниками старших класів, потрібні були викладачі російської мови й історії. Дітей забезпечували підручниками лише наполовину. Не вистачало книг з української літератури, історії.

З різних причин не всі діти могли навчатись. Досить часто їм доводилося долати відстань у 5-10 км з хуторів до школи. Бракувало одягу та взуття, що особливо давалися взнаки в осінній період, коли випадала велика кількість опадів.

Але незаперечним досягненням радянської освіти в цей період було кількісне зростання шкіл. Проводили значну роботу з ліквідації не-писемності. Українська мова стала домінуючою. Доступ до освіти був відкритий для всіх дітей шкільного віку, а також для дорослого населення, яке залучали до самоосвіти. Та невдовзі почалась Велика Вітчизняна війна...

Галина НОВАК